

Överste S. Gråberg

Hälsningsanförande den 16. september 1967.

Kustartilleriförbandet i Göteborg blev regemente den 1. oktober 1942 så egentligen är vi något för tidigt ute med 25-årsfirandet. Med hänsyn till förestående övningar och risken för höstväder gjorde ett tidigare läggande aktuellt. 25 år är naturligtvis inte en lång tid i ett regementes historia. När vi firar regementet är det dock människorna, som verkat inom regementet och deras insatser under de 25 åren vi hyllar och för dem är det en mycket lång tid. Vi tyckte att vi hade all anledning att fira vårt lilla jubileum.

Det är för regementet en stor glädje och en stor ära att som gäster här idag se två av regementets tidigare chefer, generalerna Kolmodin och Lange med fruar. Regementet hälsar Er hjärtligt välkomna. Hjärtligt välkommen hälsar vi även chefen för kustartilleriets officers- och underofficerskårer, överste Widner, med fru. En särskild glädje bereder det oss att som gäster hälsa stadsfullmäktiges ordförande, sjökaptten Hans Hansson med fru. Från Göteborgs garnison hälsar jag kommandanten i Göteborg, kustartilleriförsvarschefen och försvarsområdesbefälhavaren, överste Björnsson, chefen för F 9, överste Cappelen-Smith, chefen för Lv 6, överste Stawström, chefen örlogsbas Väst, kommandör Arnell och chefen för arméns radar- och luftvärnmekanikerskola, överste Berglund med fruar hjärtligt välkomna.

Vi ha som gäster även vår auditör, rådman Samuelsson med fru, kyrkoherde och fru Andréén i Älvsborgs församling, vår regementspastor kyrkoadjunkt Malmeström med fru, representanter för olika tjänstegrenar inom kustartilleriförsvaret och regementet, för olika personalorganisationer, frivilligorganisationer och pressen samt för dem som lämnat regementet efter slutad tjänst.

Vidare ha vi som gäster inbjudit dem som oavbrutet tillhört regementet i 25 år och haft sin verksamhet här, med fruar samt anförvanter och bekanta till regementets personal. Vi är glada över att Ni velat

samma vår inbjudan och hälsar Er alla hjärtligt välkomna.

Före september 1939 fanns här i Göteborg en detacherad avdelning ur kustartilleriet för tillsyn och underhåll av Älvsborgs fästning, som sedan 1926 var obemannad.

I samband med 2. världskrigets utbrott anbefalldes att Älvsborgs fästning skulle sättas i försvarstillstånd och att Älvsborgs kustartilleridetachment skulle tillfälligt uppsättas. I enlighet med 1942 års försvarsordning blev detachmentet den 1. oktober 1942 regemente och fick namnet Kungl. Älvsborgs kustartilleriregemente.

Ett regementes liv dans av de människor, som verkat och verka inom organisationen. Regimentets möjligheter att lösa sina uppgifter i fred och krig, trivseln och arbetsglädjen inom regementet och regimentets anseende utåt är resultatet av all personals samfälliga arbete. När man ser tillbaka på de år som gått, är det de personliga insatsernas resultat som skall skärskådas, men för att se dem i rätt belysning bör man kanske först i korthet nämna något av det som hänt med regementet under de 25 åren och hur förhållandena successivt förändras för all personal.

Den 1. oktober 1942 bestod regementet av regementsstab och fem kompanier, men två år senare ingick i organisationen regementsstab och fyra bataljoner med sammanlagt nio kompanier. Därefter skedde då och då indragning av bataljonsstaber, så att 1959 inget bataljonsförband fanns kvar. Under årens lopp har även kompanier eller batterier utgått ur organisationen och ersatts med för marinen eller kustartilleriet gemensamma skolor. Så fick vi 1952 kustartilleriets radarskola och under år 1955 till 1959 kustartilleriets instruktörsskola, kustartilleriets befälsskola och marinens sjukvårdsskola. Från att ha varit vad jag skulle kunna kalla ett normalförband har regementet på 25 år förvandlats till ett skolförband med viktiga uppgifter inom kustartilleriets utbildningsverksamhet. I detta sammanhang vill jag också erinra om att regementet under de senaste tolv åren haft förmånen att hysa militärmusikkåren i Göteborg.

Den tekniska utveckling, som skett på olika områden efter 2. världskriget har även regementet fått del av. Under de gångna åren har rege-

mentet fått anpassa utbildningen till allt mera fulländad teknisk materiel. Det bör räcka med att jag nämner radar- och stridsledningsmateriel, modern pjäs- och eldledningmateriel, minmateriel, signalmateriel och handvapen. För att ge en uppfattning om vad som hänt på det tekniska området. Och naturligtvis ha vi även följt med vad som hänt inom utbildningsområdet och utnyttjar moderna hjälpmedel i vår undervisning.

Villkoren för regementets fast anställda har ändrats avsevärt under dessa 25 år. Arbetstidsreglering har införts och utöver föreningsrätt har personalen genom sina personalorganistioner även fått förhandlingsrätt. År 1950 organiserades förbandsnämnder. Dessa ombildades 1960 till nämnder för enbart värnpliktiga i och med att befälskårerna fick representanter i de företagsnämnder, som sedan 1946 funnits på försvarets arbetsplatser, men i vilka militära och civilanställda tjänstemän icke var representerade.

Redan 1944 träffades en överenskommelse om lokalt skyddsarbete på försvarets arbetsplatser. Från arbetsskyddslagens tillämpning var dock undantaget övningar inom krigsmakten samt vissa arbeten. Från i år gälla emellertid nya bestämmelser om åtgärder till förebyggande av ohälsa och olycksfall inom krigsmakten, innebärande för vår del en sammansmältning av civilt och militärt arbetarskydd.

Den moderna, organiserade personalvården, som i det närmaste är jämgammal med regementet, har spelat en allt större roll för arbetet med att skapa trivsel och underlätta anpassning framförallt för den värnpliktiga personalen. Genom förbandsnämnden ha de värnpliktiga på ett annat sätt än förr fått möjlighet att för regementsledningen framlägga aktuella problem och jag kan vitsorda att både förbandsnämnden och företagsnämnden äro verksamma instrument för förbättrad information, samverkan och förståelse av vad som händer på olika områden inom förbandet.

Sedan 1942 har regementet utöver kaserner, pjäshall, matsalsbyggnad, sjukhus, officers- och underofficersmässor fått fritidshem, radar-skola och underbefälsmäss. Undervisningslokaler och övningsanordningar av olika slag ha iordningsställts i takt med skolornas behov. Kasernerna ha hållits i gott skick, installation av bättre belysning i logement har påbörjats och vi kan räkna med att inom en icke alltför avlägsen framtid få bättre duschmöjligheter och mera varmvatten i tvättrummen. Vad vi dessutom behöver, men icke fått dessa första 25 år, är framförallt gymnastikbyggnad och bastu eller simbad.

Det jag nu i korthet berört har väl i någon mån klargjort hur arbetsmiljö och arbetsförhållanden ändrats för personalen under de gångna 25 åren.

Beredskapen och övergången till normala förhållanden efter kriget, förvandlingen från normalförband till skolförband, tillkomsten av skolor med kvalificerade elever, som ställer höga krav på lärare och instruktörer, tillkomsten av ny och avancerad materiel samt ett ökat behov av instruktionspersonal, vilket behov icke alltid kunnat helt tillgodoses har ställt stora krav på regementets anställda under de gångna åren. Mina egna personliga erfarenheter och kunskaper om regementet gäller de senaste 9 åren, men efter vad jag hört och erfärit, tror jag att det omdöme jag ger för de 9 åren kan gälla för hela 25-årsperioden.

Plikttroget och oegennyttigt har regementets personal även under svåra förhållanden på ett skickligt och kunnigt sätt genomfört sina många gånger krävande uppgifter i regementets tjänst. Jag framför till befäl av alla grader, stam och reserv och civilanställda ett tack för gott arbete.

Ni värnpliktiga är en av 25 årsklasser och får här representera dem alla. Ni ha alla klart för Er att det är Ni som utgör huvuddelen av Sveriges försvarsmakt och att försvarets styrka och landets säkerhet beror på Er personliga insats. Bekantskapen med många årsklasser av äldre värnpliktiga ha övertygat mig om att även Era föregångare ha

förstått samhällets krav på den värnpliktige. I samvaron mellan fast anställda och värnpliktiga under 25 år finns många nyanser, men helhetsintrycket från regementet, av mig bäst bedömt under de senaste 9 åren, är plikttrohet, samarbetsvilja och förståelse för regementets uppgifter från de värnpliktigas sida.

Genom Er framför jag till 25 års värnpliktiga regementets tack för gott arbete i försvarets tjänst.

Regementet har icke stått ensamt under dessa år. Orderuppfyllelse, samverkan och samarbete har naturligtvis även påverkat regementets utveckling och verksamhet. Marinledningen, kustartilleriförsvaret och försvarsområdet har lett oss och hjälpt oss och med Göteborgs stad, här representerade förband, övriga myndigheter, personalorganisationer och frivilligorganisationer ha vi under årens lopp haft goda kontakter och angenämt samarbete. Till Er alla framför jag regementets tack för gott samarbete.

Vad framtiden bär i sitt sköte för regementet vet vi inte. Men vad vi vet är, att om regementet står kvar i organisationen, så komma de närmaste åren att karakteriseras av krav på fortsatt rationalisering av utbildningen för att tillgänglig instruktionspersonal må bli utnyttjad på mest effektiva sätt, fortsatt anpassning till de utbildningsprinciper, som föreslogs i 1960 års värnpliktsutredning och till på utredningen grundade bestämmelser om värnpliktsutbildningen samt fortsatta krav från regementet att få de utbildningsanläggningar, som i 25 år stått på önskelista och som vi alltjämt vänta på. Längre törs jag inte sträcka mig i förutsägelser om framtiden utan slutar nu min redogörelse med en önskan om en lyckosam framtid för vårt regemente i förhoppning att det allt framgent skall förbli en effektiv del av vårt försvar.